

عنوان مقاله:

بنیادهای مادی دولت مدرن و عقلانی شدن سیاست و دولت ایران در تاریخ معاصر

محل انتشار:

دوفصلنامه مطالعات اقتصاد سیاسی بین الملل، دوره 5، شماره 2 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 27

نویسندگان:

امیر محمدی - دانشجوی دکتری علوم سیاسی، گروه علوم سیاسی، دانشکده حقوق، الهیات و علوم سیاسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

کمال پولادی - استادیار گروه علوم سیاسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، واحد چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی، ایران.

مجید توسلی رکن آبادی - دانشیار گروه علوم سیاسی، دانشکده حقوق، الهیات و علوم سیاسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

سید علیرضا ازغندی - استاد گروه علوم سیاسی، دانشکده حقوق، الهیات و علوم سیاسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

خلاصه مقاله:

نوشتار پیش رو در پی پاسخ بدین پرسش اساسی است که چگونه گسترش بنیادهای مادی دولت مدرن در ایران سبب شدند که برای نخستین بار سیاست و دولت ایران در مسیر عقلانیت قرار گیرند. برای پاسخ بدین پرسش از نظریه عقلانی شدن ماکس وبر و روش توصیفی-تحلیلی بهره گرفته شده است. این نظریه به چهار مولفه اساسی برای عقلانی شدن سیاست و دولت اشاره می کند. این مولفه ها عبارت اند از اقتصاد سرمایه داری، دولت مدرن مطلقه، بوروکراسی مدرن و نظام حقوقی صوری. با کاربست این مولفه ها درمی یابیم که نظام دولت ها در ایران تا آستانه تجدد غیر عقلانی بوده و قدرت در آن ها به وسیله اشخاص اعمال می گردیده و مقید به هیچ قرارداد، سازمان و سلسله مراتب نبوده است. درواقع قدرت براساس مصلحت شخصی و معیارهای احساسی و منفعتی تحقق می یافته است. نکته مهم این است که ضرورت عقلانی شدن سیاست و دولت ایران از هنگامی پدیدار شد که روند نوسازی در ایران برای اخذ تمدن جدید و هماهنگی با سیر تحولات دنیای مدرن به وسیله نخبگانی از درون دستگاه حکومتی آغاز گردید تا از این راه انتظامی در کشور شکل گیرد که در راستای جبران عقب ماندگی آن نسبت به غرب باشد. بر این اساس است که می توان گفت نتایج تمدن غرب، الگوهای معقول ساز سیاست و دولت ایران بوده اند که خود نیز بخشی از فرایند کلی تجدد هستند. با توجه به مطالب مورد اشاره می توان مطرح ساخت که سیاست و دولت ایران هنگامی می تواند عقلانی شود که مولفه های عقلانی شدن صورت بندی حقیقی خود را در سپهر سیاست ایران یافته و زمینه گذار سیاست و دولت ایران از صورت بندی استبدادی و خودکامه را فراهم سازد.

کلمات کلیدی:

اقتصاد سرمایه داری، دولت مدرن مطلقه، بوروکراسی مدرن، نظام حقوقی جدید

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1608055>

